

Nieuwe Corporate Governance Code heeft weinig maatschappelijk nut

Overnamepogingen tonen dat buitenlandse beleggers geen boodschap aan code hebben

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIEELE DAGBLAD

Hans Hoek

In december 2016 is de nieuwe Corporate Governance Code 2017 gelanceerd. De commissie die de nieuwe code opstelde en haar fans zien die code als baanbrekend en belangrijk voor Nederland. De pretenties rondom de code zijn echter veel te groot. De term 'Corporate' wekt de suggestie dat de code voor het hele bedrijfsleven geldt. Dat is onjuist. De code geldt alleen voor de 149 aan de Amsterdamse Effectenbeurs (AEX, AMX en ASCE samen) genoteerde bedrijven.

De code geldt niet voor het midden- en kleinbedrijf, voor familiebedrijven, directeuren-groottaandeelhouders en andere bedrijven. Ze geldt ook niet voor not-for-profitorganisaties. In al die sectoren zijn de governance vraagstukken verschillend. Zij hebben daarom eigen codes, die er deels eerder waren dan de Corporate Governance Code uit 2003 en op sommige punten vooruitlopen op de nieuwe code 2017.

Zo had de zorg al in 2000 de maximale zittingstermijn van acht jaar voor toezichthouders, terwijl de Corporate Governance Code (CGC) dat pas in 2017 heeft opgenomen. De waarden

en normen stonden als principe al in de code voor de woningcorporaties uit 2015, terwijl de CGC 2017 er alleen lippendienst aan bewijst.

De CGC is geen 'zelfregulering' maar bevindt zich in het schemergebied tussen private afspraken van een sector en publieke wetgeving. Het ministerie van Economische Zaken heeft de commissie-Van Manen ingesteld, is daar opdrachtgever van en zorgt voor het secretariaat. Dit in tegenstelling tot bijna alle andere codes, die door de sector zelf zijn opgesteld en betaald.

De vorige versies zijn tot 'wet' verheven door de code integraal in het Staatsblad te publiceren. Minister Henk Kamp van Economische Zaken — nu demissionair — wil ook deze code tot wet maken. Dat is onjuist en onverstandig.

De CGC is (gelukkig) niet geschreven en opgebouwd als een wet. De code bevat principes en ruimte voor eigen invulling

Code niet geschreven als wet en moet daarom niet tot wet verheven worden

door de onderneming. Dat is iets heel anders dan handhaafbare regels, waarop een wet is gebouwd. Bovendien wordt de wetgevende taak van de overheid dan op onduidelijke manier uitbesteed aan een commissie, zonder dat zeker is dat aan de zorgvuldigheidseisen rond nieuwe wetten is voldaan.

Het grootste probleem is echter dat de code nauwelijks werking heeft voor de beursgenoteerde ondernemingen, waarvoor ze bedoeld is. Internationale ondernemingen hebben ook met andere governancecodes te maken en moeten zich aan de International Accounting Standards houden.

Vele hebben bedrijfsonderdelen in de Verenigde Staten, waardoor ze onder de Amerikaanse wetgeving vallen. De meerderheid van de aandelen van de 'Nederlandse' beursgenoteerde bedrijven zijn in handen van buitenlandse beleggers, die geen boodschap hebben aan een Nederlandse governancecode.

Dat blijkt als KraftHeinz Unilever wil overnemen en PPG een bod uitbrengt op AkzoNobel. De betreffende bestuurders veranderen onmiddellijk hun strategie en beloven hun aandeelhouders op korte termijn meer

waarde te creëren. De waarden, zoals duurzaamheid, worden direct vervangen door de waarde voor de aandeelhouder. Stakeholders zijn ineens niet meer zo belangrijk, want het gaat om de shareholders. Langetermijn visie wordt vervangen door korte termijn gewin. Daarmee zijn belangrijke elementen uit de Nederlandse CGC direct buitenspel gezet en laten de overnemende partijen zien, dat ze aan die code geen enkele boodschap hebben.

Dat de code geen betekenis heeft blijkt ook uit de reacties van Nederlandse politici en topmensen uit het bedrijfsleven op de dreigende overnames. Zij pleiten ineens voor wetgeving en/of aanpassing van de code om beschermingsconstructies of een bedenktijd bij overname mogelijk te maken. Het lijkt me een illusie dat enige buitenlandse investeerder zich daar iets van aan zal trekken.

De Nederlandse Corporate Governance Code 2017 voor multinationals, die toevallig in Nederland beursgenoteerd zijn, is in het internationale verkeer irrelevant en heeft in Nederland maar beperkte betekenis.

Dr. ir. Hans Hoek is governanceadviseur in de zorg en partner van C3 Adviseurs en Managers.